AVUSTAJAT ILMAN RAJOJA LAUSUNTO: EDUSKUNNAN TILINTARKASTAJIEN TILINTARKASTUSKERTOMUS EDUSKUNNAN TILINPÄÄTÖKSESTÄ, TOIMINTAKERTOMUKSESTA JA KIRJANPIDOSTA SEKÄ HALLINNOSTA VUODELTA 2021

Avustajat Ilman Rajoja lausunto tarkastusvaliokunnalle 1.6.2022

Avustajat Ilman rajoja kiittää mahdollisuudesta lausua Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2021. Pidämme tärkeänä, ettei toimintavuoden aikana ole paljastunut väärinkäytöksiä ja että sisäinen valvonta arvioidaan olevan toiminnan laajuuteen nähden asianmukaista. Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että eduskunnan työntekijöiden koulutukseen ja hyvinvointiin liittyviä toimenpiteitä ei käsitellä kovinkaan yksityiskohtaisesti. Toimintakertomuksesta ei myöskään käy ilmi sitä, mihin perusteisiin eduskunta-avustajien nykyinen palkkaus perustuu. Keskitymmekin lausunnossamme muilta osin avustajien palkkaukseensa.

AVUSTAJIEN PALKKAUS

Kansanedustajien avustajat ovat vuosien saatossa jääneet harmilliseen ja vaikeaan palkkakuoppaan. Vaikka avustajat ovat eduskunnan muuta virkahenkilöstöä koulutetumpaa (Vuonna 2021 vähintään alemman korkeakouluasteen tutkinto oli 55,7 %:lla avustajista, kun se eduskunnan virkasuhteisilla oli 51,9 %:lla (2020: avustajat 61% ja virkasuhteiset 50,6%), on korvaus heidän työstään kaikista eduskunnan henkilöstöryhmistä alhaisin. AIR:n näkemyksen mukaan avustajien nykyinen palkkataso ei vastaa työn vaativuutta eikä kansanedustajaa tukevassa asiantuntijatyössä vaadittua osaamista. Palkkauksen ja työn vaativuuden välinen ristiriita ilmenee johdonmukaisesti myös avustajille suunnatuissa työtyytyväisyyskyselyissä.

Eduskunta-avustajien noin 2 600 euron kuukausittainen bruttopalkka on etenkin pääkaupunkiseudun mittapuulla erittäin alhainen. Eduskunnan kanslian henkilökunnasta muun muassa siistijät ja toimistosihteerit tienaavat avustajia enemmän. Avustajat tekevät kuitenkin vaativaa asiantuntijatasoista työtä, joka vaatii merkittävää itseohjautuvuutta, joustavuutta ja paineensietokykyä. Avustajien työnkuvaan kuuluu valtiopäivätoimien valmistelua, täysistunto- ja valiokuntatyöhön liittyviä valmistelevia tehtäviä, puheiden ja blogitekstien laatimista, briiffien ja taustamateriaalien kokoamista, sekä viestintää. Nämä ovat vain muutamia mainintoja avustajan monipuolisista tehtävistä.

Avustajien nykyiselle, alhaiselle palkkatasolle ei ole esitetty hyväksyttäviä perusteita. Palkkatason pitäisi perustua työn vaatimustasoon, minkä lisäksi se tulisi suhteuttaa muiden eduskunnassa

työskentelevien palkkatasoon. On huomioitava, että avustajat työskentelevät valtion korkeinta päätäntä- ja lainsäädäntövaltaa käyttävässä organisaatiossa vastuullisessa tehtävässä vaaleilla valittujen kansanedustajien tukena.

Kyse ei ole vain yksittäisen avustajan palkkauksesta, vaan koko eduskuntaorganisaation edusta. Alhainen palkkaus aiheuttaa tiheää vaihtuvuutta avustajakunnassa ja kriittisen organisatorisen muistin katoamista. Työtehtävien vaativuutta vastaava palkkaus paitsi vähentäisi avustajien tiheää vaihtuvuutta ja pidemmällä aikavälillä johtaisi myös entistä kouluttautuneempaan avustajakuntaan. Edustajien ja koko kansanedustuslaitoksen etu olisi minimoida avustajien vaihtuvuus vaalikauden kuluessa.

PALKKAUKSEN TAVOITE

AIR on ehdottanut työnantajalle avustajien palkkaranteen kehittämistä niin, että palkka koostuisi peruspalkan lisäksi kokemus- ja koulutuslisästä. Näkemyksemme mukaan tämä olisi tärkeä ensiaskel sitouttaa avustajat työnantajaan. Palkkauksen sitominen kokemukseen ja koulutukseen kaventaisi kovaa vaihtuvuutta ja siten myös vähentäisi niitä kustannuksia, joita hallinnolle aiheutuu vaihtuvuudesta (esim. henkilöstöpalvelut, palkeet, it-palvelut, turvallisuusselvitykset). Avustajien näkökulmasta tämä kaventaisi avustajien ja muun henkilöstön välistä palkkakuilua, kannustaisi työskentelemään pidempään kansanedustajan avustajana ja nostaisi avustajan työn arvostusta.